

נבואות חגי

עייני בשני פרקי הנביא חגי-

1. ארבע פעמים במהלך שני הפרקים בחגי – מופיעים תאריכים- מהם ?
2. כנגד מה יוצאת הנבואה הראשונה שניתנה בתאריך הראשון? מה הקשר בין התאריך לנבואה זו?
3. מהו הציטוט של דברי העם בפס' ב ? מה הסיבה, המניע לדבריהם ???
 רש"י חגי פרק א פסוק א
בשנת שתיים לדריוש. הוא דריוש מלך פרס שהיה אחר אחשורוש ומצינו במדרש ויקרא רבה שבנה של אסתר היה ובימי כורש הראשון עלו זרובבל ויהושע הכהן מבבל לירושלים ברשיון כורש שנאמר (עזרא ט) מי בכל עמו וגו' ועמדו צרי יהודה ובנימין ושלחו איגרותיה' לכוּרש לצוות לבטל מלאכת בית המקדש שהתחילו (וצוה ובטלום) מיום ההוא בטלו כמפורש (בעזר' א) באדין בטילת עבדת בית אלהנא וגו' ובטלה שלש שנים שמלך כורש וארבע עשרה של אחשורוש ושנה הראשונה של דריוש בנו **ובשנת שתיים נאמרה נבואה זו לחגי** לזרזם לחזור ולבנות במלאכה ולא יראו כי לא יבטלום העכו"ם שהקב"ה יצליחם:

פסוק ב

העם הזה אמרו. לפי שבטלו אויביהם על ידיהם בראשונה סבורים הם שלא אקיים את דברי שאמרתי לפי מלאכת חרבות ירושלים ע' שנה **ולא יבא עוד עת ביתי להבנות** אמור להם שבא עתה העת אבל עת הראשון לא היה אלא לפקידה למלאות תחילת מלכות בבל שבעים שנה וכן היתה לסוף שבעים שנה נפקדו לעלות ע"פ כורש אבל בניין הבית נתלה בחורבות ירושלים שבימי צדקיהו שהיה מאוחר י"ח שנה למלכות בבל כדאמר מר (מגילה יא, ערכין יב, גלו ב"ח גלו ב"ט ועתה מלאו ה"ח:

רד"ק חגי פרק א

פסוק א

.....וכששלמו לחרבת ירושלים שבעים שנה הגיע זמן בנין הבית ואז באה הנבואה אל חגי שהיה בירושלם לעורר זרובבל לבנות הבית כי היו מתעצלים מפני השונאים שהיו משביתים מלאכתם אלה השנים ולא עוררה אותם רוח הקדש עד עתה לפי שלא נשלם הזמן כי לא מלאו לחרבת ירושלים ע' שנה עד עתה וכן אמר בעזרא והתנבי חגי נביאה וזכריה בר עדוא נביאה על יהודאי די ביהודה ובירושלם בשום אלהי ישראל עליהון: (עז' ה:א)

פסוק ב

..... ולפי שבטלו צרי יהודה מהם בנין הבית כל השנים שעברו נואשו העם מבנין הבית והיו אומרים עדיין לא הגיע עת הבנין אעפ"י שהיו יודעים ששלמו שבעים שנה לחרבת ירושלים בשנת שתיים לדריוש והיה להם לדעת כי לא לחנם העלה האל מהגולה ואעפ"י שלא אמר להם הנביא עדיין היה להם להחל מעצמם ולהתעורר על הדבר כי היו רואים כי מעשיהם לא היו באים להם על הנכונה כמ"ש זרעתם הרבה וגו' והיה להם לדעת כי זה ענשם על שהיו נואשים בבנין הבית וכשראה האל יתברך שלא היו מתעוררים מעצמם שלח להם ביד חגי הנביא: [עיינה פסוקים ג, ו בפרק א בחגי]

זר כבוד, דעת מקרא

לא עכשיו הזמן המתאים לבנות המקדש, כי מצבו הכלכלי של העם היה ברע בגלל שנות הצרות, והם התכוונו לבנות מתוך פאר רב, כמו שהיה הבית הקודם, לכן דחוהו לימים טובים מאלה. וכן נאמר בדוד: "ויהי כי ישב בביתו וה' הניח לו מסביב מכל אויביו, אז חשב על הקמת הבית, וכן בשלמה: "ועתה הניח ה' א-לקי מסביב"

אליהו עסיס- מציע,

טענת העם – ה' עזב אותנו. אין ה' בקרבנוחיזוקים : איכה ד, יחזקאל לו בעיקר פס' יא שם, ירמיהו לד:כב!!! גם ישעיהו בפרק מא פס' ח – יוצא כנגד התחושה הקשה הנלמדת מירמיהו!!!

- מה ההבדל בין הפרשנים בניתוח סיבות הייאוש של העם? חזקי את טענת אליהו עסיס מפס' יב-יג בחגי א !!!! (ובפרק ב:ד-ה).

4. היא המניע אשר יהא - הנביא מוכיחם על הפער בין ענייניהם הפרטיים לבין הבנין המרכזי הלאומי, הפוך ממי ?? עיני בשמואל ב ז ב !!! והם לעומתו – חגי א פס' ד, ט !!! ולכן העונש פס' ה-ו, ט-יא!

5. מה קרה בעשרים וארבעה באלול? (א:טו)

רש"י חגי פרק א פסוק יד: **ויבאו ויעשו מלאכה.** התחילו מסתתין באבנים ומנסרין עצים **בששי בעשרים וארבעה לחודש !!! ובשביעי בעשרים ואחד היה דבר ה' אל חגי:**

רד"ק חגי פרק א

פסוק טו

ביום עשרים וארבעה. טעמו למעלה ואע"פ שהוא תחלת פרשה כי ביום הזה החלו המלאכה כמ"ש ויעשו מלאכה ולא שהחלו בבנין אלא שהכינו המלאכה כי לא החלו עד יום כ"ד לתשיעי:

- כך שמדובר רק על _____ ולא על הבניה עצמה, היא תתחיל ב _____ !!

6. הנבואה השניה- באיזה חג היא נאמרה? (בדיוק)

על רקע מה הרפיון הזה? מדוע צריך כל כך לחזקם??? במה הוא מחזקם?? (פס' ד-ה)
עייני בעזרא א הפסוקים הראשונים ועברי לפרק ג פס' א-ז ובעיקר ה- יג!! [ומי מגיב על פועלם לפי פרק ד: א-ז, **מה הם רוצים?** כיצד מגיבה ההנהגה לרצונם זה? והעם? מה "צרי יהודה ובנימין עושים לאור דבר ההנהגה?? איזו מגילה 'נכנסת' בשלב זה ???]

המלבי"ם לחגי ב ט :

גדול יהיה כבוד הבית האחרון מן הראשון כי יהיה הוא הבית האחרון שלא יחרב עוד **ובמקום הזה אתן שלום**, ולא יהיה בניכם שנאת חנם שהוא היה באמת הגורם לחורבן בית שני, לפי **כל מאמר זה הוא תנאי**, אם יבא עוד רוח אחת, והוא אם יעשו את הדבר אשר כרת עמם בצאתם ממצרים, אז יהיה הוא הבית האחרון שאין אחריו בית, ויהיה גדול מן הראשון, וכשלא נתקיים התנאי כי לא שמרו ברית ולא היה שלום במקום, כי נתרבו הפריצים והכתות ושנאת חנם, לא נתקיים היעוד אז, **עד שיבנה הבית האחרון בקץ האחרון שאז יתקיימו היעודים האלה**, ...

וכן עייני בנביא בן דורו של חגי ושותף מלא לנבואותיו - זכריה ד: !!

רש"י זכריה פרק ד:

כי מי בן ליום. שיוסד הבית אשר הוקטן בעיניהם כמו שנאמר (בעזרא ג) ורבים מהכהנים אשר ראו הבית הראשון ביסודו זה הבית בעיניהם בוכים בקול גדול ובנבואת (חגי ב) הלא כמוהו כאין בעיניהם ישמחו עתה כשיראו את האבן הבדיל התלויה בחוט המשקולת אשר ביד אדריכל ראש הבונים שמכוון בה ראש הפינה וזו תהיה ביד זרובבל: **שבעה אלה.** על אחד שבעה ביסוד הראשון שבימי כורש ..

רד"ק זכריה פרק ד:

כי מי בן ליום קטנות. כי כשהתחילו לבנות השביתו צריהם מלאכתם והנה היום ההוא יום תשואות קטנות היה והיו בוזים לאותו יום כל השנים ששבתה המלאכה ועתה כשיראו האבן הבדיל ביד זרובבל ישמחו:

7. האם היפוך המצב עליו מנבא הנביא פס' ו-ט - קרה או לא??

ואולי נבואת זכריה הפותחת בחודש ה _____ בשנת _____ לדיוש א:א-ו, תוכחה שאינה ברורה, על מה היא באה? על אילו דברי נביאים מלבד 'הראשונים' (מי הם?) לא הקשיבו ולא עשו כראוי??
נבואת חגי משבוע קודם !!!

ובסוף פרק ו בזכריה: ט-טו **טו** מסתבר שהנבואה הזו, ההבטחה הטובה _____ !!!

8. בעשרים וארבעה לתשיעי מקבל חגי שתי נבואות !! מה תוכן הראשונה? היא פותחת בפס' יא-יד כמו

חידון לכהנים- מדוע?

אבן עזרא חגי פרק ב:ד

והנה התברר כי אין כח בקודש לקדש מה שלא היה קדש על ידי מגע אמצעי כח טמא נפש לטמא **וזה היה דרך משל** דרך נתן אל דוד שתפסו בדבריו ואמר לו אתה האיש ויען גם נכון הוא להיות המשל בעבור שהם בונים בתים לשבתם ובית השם חרב על כן אחריו:

ודאי ניתן לפרש פרוש הלכתי (כמו הגמ' פסחים טז ע"ב- יז ע"א), אך כיצד בחר ראב"ע לפרש פס'

אילו??

מסכם הרב יואל בן נון במאמרו יום יסוד היכל ה' (על פי נבואות חגי וזכריה) מגדים יב תשנ"א את פרוש ראב"ע לפס' אילו "לפיכך למדנו שהופעת הקדושה בעולם **תובעת מאמץ ומעשה של בני אדם ואינה מופיעה מן השמים בלעדיו**, בהעדר המאמץ האנושי מתפשטת רק הטומאה!"

הנבואה השניה ביום זה, שהיא גם האחרונה שלו – משלימה את נבואתו מהיום האחרון של סוכות-

מתקרב יום השחרור מעול זרים .

רש"י מפרשו על מפלת פרס ביוון וראב"ע על מלחמות מפליגות שעוד היו בימי פרס ואינן

מתועדות "אלא שלא מצאנו ספרים הקדמונים" .

9. נחזור לנבואה הראשונה ביום ה-24 לחודש התשיעי פס' טו-יט:
- למה צריך לשים לב? (שלש פעמים ביטוי זה, המופיע רק אצל משה בסוף חומש דברים....)
 - מה יקרה מהיום הזה מבחינה חקלאית? מה היה עד כה בשנה החקלאית החולפת, ומה יהיה מעתה?
 - מתי יסדו את היכל ה' לפי פס' אילו? ומה יהיה מיום זה ואילך? "
 - מהו הסדר החקלאי המתואר בפס' יט? מי הוא האחרון המניב בשנה החקלאית?

מסכת ביכורים פרק א משנה ו

רבי יהודה אומר: מביא וקורא. מעצרת ועד החג, מביא וקורא. מן החג ועד חנכה, מביא ואינו קורא; רבי יהודה בן בתירא אומר: מביא וקורא

-כיצד ניתן לתלות מצוות ביכורים של התורה בתאריך ובמאורע מימי הבית השני (אמצעו)? ומדוע לא תסתיים עונת הביכורים בסוכות כפי שהתורה מציינת (למשל דברים טז:יג)??

יסוד היכל ה' בבית שני - כ-300 שנה לפני בית השמונאי !!!

נעיין במקור נוסף שיתכן כי חג החנוכה 'יושב' עליו:

מסכת עבודה זרה דף ח/א

מתני' ואלו אידיהן של עובדי כוכבים קלנדא וסטרנורא....גמ' : אמר רב חנן בר רבא קלנדא ח' ימים אחר תקופה סטרנורא ח' ימים לפני תקופה וסימנן אחור וקדם צרתני וגו' ת"ר לפי שראה אדם הראשון יום שמתמעט והולך אמר אוי לי שמא בשביל שסרחתי עולם חשוך בעדי וחוזר לתוהו ובוהו וזו היא מיתה שנקנסה עלי מן השמים - עמד וישב ח' ימים בתענית [ובתפלה] כיון שראה תקופת טבת וראה יום שמאריך והולך אמר מנהגו של עולם הוא הלך ועשה שמונה ימים טובים לשנה האחרת עשאו לאלו ולאלו ימים טובים הוא [= אדם הראשון] קבעם לשם שמים והם קבעום לשם עבודת כוכבים .

תאריכים מפורשים בספרי עזרא ונחמיה- שיבת ציון : (זר

כבוד, דעת מקרא, נספחות עמ' 36)

			[חורבן בית 1 ע"י הבבלים
מל' ב כה, יר' לט, נב.]	586 -		
עז' א:ב-ד, ה:יג, ו:ג	539 -	בשנת אחת למלכו (בבבל)	רשיון כורש
עז' א:ה-ח.		באותה שנה (?)	עליית ששבצר
עז' ב-ג:ו	537 -	כנראה בשנת	עליית זרובבל והקמת המזבח
עז' ג:ח-יג, ה:טז.	536 -		ייסוד ההיכל
עז' ה:ב	521 -	שנת 2 לדריוש,	חידוש בנין ההיכל
עז' ו:ט	515 - 516 (?)	שנת 6 לדריוש,	חנוכת ההיכל
עז' ז:ח.	459 -	שנת 7 לארתחשסתא 1,	עליית עזרא
נחמיה ב:א, ו:טו	446 -	שנת 20 לארתחשסתא,	עליית נחמיה
נחמיה יג:ו	433 -	שנת 32 לארתחשסתא,	שיבת נחמיה לפרס

תחילת שלטון יוון בארץ (אלכסנדר מוקדון) 333 - כעבור 150 שנה : **יהודה המכבי 161-166**
 תחילת השלטון הרומאי (פומפיוס במצרים) - 64 - וחורבן בית שני ע"י רומי - 70 !!!